

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10Co/22/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2112220970
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 04. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zlatica Javorová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2015:2112220970.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v právnej veci žalobcov: 1/ Poľovnícke združenie Brdo Naháč, Naháč 138, 2/ A. E., nar. XX. C. XXXX, bytom U. XXX, oboch zastúpených advokátom: JUDr. Marian Haršány, Trnava, Hlavná 31, proti žalovaným: 1/ Poľovnícka spoločnosť PLEŠIVICA Naháč, Naháč 175, zastúpená splnomocnenkyňou: Ulianko & partners, s.r.o., Zvolen, Nám. SNP 41, 2/ Poľnohospodárske družstvo Horné Dubové - Naháč, Horné Dubové, 3/ Pozemkové spoločenstvo urbárikov v Naháči, Naháč 175, o určenie neplatnosti zmluvy, o odvolaní žalobcov proti rozsudku Okresného súdu Trnava zo 4. júla 2013 č. k. 15C/66/2012 - 103 takto

rozhodol:

Odvolačný súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa r u š í a vec mu vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom I. žalobu žalobcov 1/ a 2/ zamietol a II. žalovaným 1/, 2/ a 3/ nepriznal právo na náhradu trov konania. Právne svoje rozhodnutie vo veci samej odôvodnil iba ust. § 80 písm. c/ O. s. p. (Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení), vecne dôvodil, že vykonaným dokazovaním nemal za preukázané, že aktívne vecne legitimovaní v spore sú žalobcovia 1/ a 2/, pretože Zmluvu o prenájme výkonu práva poľovníctva, uzatvorenú v zmysle zákona č. 23/1962 Zb. o poľovníctve v znení zákona NR SR č. 99/1993 Z. z., zo dňa 4.9.2008 neuzavreli oni so žalovaným 1/ a v konaní nebolo preukázané, že by nájomná zmluva, z 10.11.2006, ktorú uzavrel žalobca 2/ ako prenajímateľ so žalovaným 2/ ako nájomcom, ktorou prenajímateľ v článku V. ods. 3 postúpil na žalovaného 2/ právo poľovníctva, ktorý bol oprávnený výkon tohto práva poľovníctva prenajať, Poľovným združeniam a ktorá nájomná zmluva bola nahradená novou nájomnou zmluvou účinnou od 1.1.2008, ktorou novou nájomnou zmluvou podľa žalobcov žalovaný 2/ pri jej uzatváraní porušil dobré mravy, bola určená za neplatnú a na základe neplatnosti tejto nájomnej zmluvy, že by zaniklo oprávnenie žalovaného 2/ prenajať výkon práva poľovníctva a teda, že by žalovaný 2/ nebol oprávnený uzavrieť ani Zmluvu o prenájme výkonu práva poľovníctva z 4.9.2008 so žalovaným 1/ a na základe uvedeného, že by sa aktívne vecne legitimovaný na podanie predmetného návrhu stal žalobca 2/, preto súd žalobu žalobcov zamietol pre nedostatok ich aktívnej vecnej legitímácie v spore. V časti o trovách konania svoje rozhodnutie právne odôvodnil iba ust. § 150 ods. 1 O. s. p., vecne úspechom žalovaných 1/ až 3/, ktorým náhradu trov konania nepriznal, pretože žalovaný 2/ si náhradu trov konania neuplatnil a ani nepreukázal, že mu trovy konania vznikli a žalovaní 1/ až 3/ sa nedostavili na pojednávanie súdu a súd ich neúčast' na pojednávaní neospravedlnil.

Proti tomuto rozsudku podali včas odvolanie žalobcovia s návrhom na jeho zrušenie a vrátenie veci súdu prvého stupňa. Dôvodili, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaného dokazovania k nesprávnym skutkovým zisteniam a vec nesprávne právne posúdil, keď žalobu zamietol z dôvodu, že nemal za preukázanú aktívnu legitímáciu žalobcov podľa § 80 písm. c/ O. s. p., čo odôvodnil len tým, že títo neboli účastníkmi Zmluvy o prenájme výkonu práva poľovníctva zo 4.9.2008 (ďalej aj len „Zmluva“). Odvolatelia boli názoru, že skutočnosť, že neboli účastníkmi Zmluvy sama o sebe nezakladá nedostatok naliehavého právneho záujmu na určenie neplatnosti Zmluvy, naopak podľa platnej judikatúry (PR

9/1999) aktívne legitimovaná k žalobe o určenie neplatnosti zmluvy je i osoba, ktorá nie je účastníkom tejto zmluvy, ak by vyhovenie žalobe mohlo mať nepriaznivý dopad na jej právne postavenie a teda aj v prípade, ak by mohlo mať za následok odstránenie neistoty jej právneho postavenia. Žalobcovia v žalobe preukázali existenciu naliehavého právneho záujmu tým, že v prípade, ak by napádaná zmluva nebola určená za neplatnú, mohla by byť táto zmluva v rámci dosiaľ právoplatne neukončeného schvaľovaného konania podľa § 1b ods. 1 zákona č. 23/1962 Zb. o poľovníctve príslušným správny orgánom schválená, v dôsledku čoho by postavenie žalobcu 1/ ako súčasného nájomcu predmetného poľovného revíru bolo zneistené. Naliehavosť právneho záujmu žalobcov na určení neplatnosti Zmluvy podľa ich názoru možno vyvodit' aj z rozhodnutí Krajského lesného úradu a Krajského súdu, keď Krajský lesný úrad v Trnave v odôvodnení svojho rozhodnutia A/2009/00147 z 18.5.2009, ktorým zamietol odvolanie žalovaného 1/ a potvrdil rozhodnutie Obvodného lesného úradu A/2009/00147 zo 6.2.2009, ktorým nevyhovel žiadosti žalovaného 1/ o schválenie zmlúv o postúpení výkonu práva poľovníctva v poľovnom revíry BRDO Naháč uviedol, že: „Správne orgány na úseku štátnej správy poľovníctva nie sú oprávnené rozhodovať o platnosti, resp. neplatnosti uzatvorených zmlúv. Správne orgány v zmysle § 16 ods. 1 zákona o poľovníctve zmluvy o výkone práva poľovníctva len schvaľujú, resp. pokiaľ zmluva nespĺňa zákonom stanovené podmienky, správny orgán žiadosti o schválenie takejto zmluvy nevyhoví“. Poukázali na rozhodnutie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 14S/81/2009 z 12.1.2012, ktorým vyššie uvedené rozhodnutie Krajského lesného úradu zrušil a vrátil vec na ďalšie konanie, pričom v odôvodnení uviedol, že v prípade pochybností o platnosti predloženej zmluvy je orgánom príslušným na vyriešenie tejto otázky súd na základe postupu v zmysle § 80 písm. c/ O. s. p.. Pri určení nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobcu 2/ súd nesprávne zistil skutkový stav, keď vychádzal z toho, že žalobca 2/ uzavrel so žalovaným 2/ nájomnú zmluvu č. 477 dňa 10. novembra 2006, ktorou mal žalobca 2/ žalovanému 2/ prenechať do nájmu poľnohospodárske pozemky patriace do poľovného revíru BRDO Naháč, toto skutkové zistenie je podľa predložených listinných dôkazov nesprávne, nakoľko predmetnú nájomnú zmluvu neuzavrel žalobca 2/, ale iný vlastník - C. E., nar. XX. C. XXXX. Súd pritom absenciu naliehavého právneho záujmu žalobcu 2/ odôvodnil tým, že chýba určenie, že práve táto nájomná zmluva, predmetom ktorej je prevedenie do nájmu poľnohospodárskych pozemkov od ich vlastníka žalovanému 2/ mala byť určená za neplatnú a teda, že bez takéhoto určenia neplatnosti tejto nájomnej zmluvy nie je možné rozhodovať o určení neplatnosti napádanej Zmluvy. Tieto závery súdu prvého stupňa považujú odvolatelia za nesprávne, nakoľko žalobcovia sa domáhajú určenia neplatnosti Zmluvy z iných dôvodov, ktoré však súd neskúmal a svoje zamietavé rozhodnutie oprel len o nedostatok naliehavého právneho záujmu, ktorý však podľa ich názoru nedostatočne zistil a nedostatočne zdôvodnil. Neplatnosť napádanej Zmluvy vidia žalobcovia v tom, že žalovaný 2/ na základe nájomných zmlúv s vlastníkmi, predmetom ktorých boli poľnohospodárske pozemky nebol oprávnený uzavrieť napádanú Zmluvu a to z dôvodov uvedených v žalobe, ktorými sa však súd vôbec nezaoberal.

Žalovaní odvolacie návrhy nepodali.

Odvolací súd prejednal podľa § 212 ods. 1 aj ods. 2 písm. b/ O. s. p. v medziach odvolania žalobcov celú vec (pretože tu rozhodnutie vo veci samej bolo napadnuté ako celok a rozhodnutie o trovách konania malo povahu takého rozhodnutia, ktoré bolo na rozhodnutí vo veci samej závislým) a to podľa § 214 ods. 2 O. s. p. bez pojednávania (pretože nešlo o žiaden prípad potreby prejednávania veci odvolacím súdom na pojednávaní podľa odseku 1 tohto ustanovenia), keď dospel k záveru, že napadnutý rozsudok nemožno považovať za vecne správny (a nemožno inak, než ho zrušiť) hneď z dvoch zákonom predpokladaných dôvodov, ktorými bolo 1. nesprávne právne posúdenie veci, majúce za následok i nie celkom dostatočne zistený skutkový stav a 2. vypravenie písomného vyhotovenia napadnutého rozsudku v tejto veci v podobe reálne odnímajúcej účastníkom možnosť konať pred súdom.

Podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O. s. p. súd (odvolací) rozhodnutie (súdu prvého stupňa) zruší, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom; podľa písmena h/ rovnakého paragrafu, odseku i zákona, potom rovnako sa rozhodne, ak súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav.

Konštatovanie, že vada konania zadaná v citovanom ustanovení základného predpisu občianskeho procesného práva Slovenskej republiky (v ust. § 221 ods. 1 písm. f/ O. s. p.) a inak aj ďalšia vada podľa písmena g/ rovnakého ustanovenia (predstavovaná rozhodnutím buď vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom) je vo svojej podstate porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces (inak práva garantovaného v podmienkach tuzemského

právneho poriadku okrem zákonov i článkom 46 a nasledujúcimi Ústavy Slovenskej republiky, čiže ústavného zákona SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov a tiež článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, tohto inak uverejneného v prílohe oznámenia ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb.), patrí už k záverom ustálenej rozhodovacej praxe tunajšieho súdu. I podľa ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Ruiz Torija c/ a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A), Komisie (napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91), Ústavného súdu Slovenskej republiky (nález z 12. mája 2004 sp. zn. I ÚS 226/03) a aj Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (rozsudok z 27. apríla 2006 sp. zn. 4 Cdo 171/2005) treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať tiež nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

Požiadavky na riadne odôvodnenie rozsudku súdu v podmienkach vnútroštátnej úpravy slovenského civilného procesu potom vymedzuje (na úrovni zákona) ustanovenie § 157 ods. 2 O. s. p., podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca, prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil; dbá pritom aj na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Korektným a i ústavne konformným výkladom takéhoto ustanovenia pritom treba dospieť k záveru, že s už uvedenými požiadavkami je v rozpore nielen úplný či čiastočný nedostatok (absencia) dôvodov rozhodnutia, ale napr. aj existencia extrémneho nesúladu medzi právnymi závermi súdu a jeho skutkovými zisteniami, resp. prípad, keď právne závery zo skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii nevyplývajú a napokon i len všeobecné súhrnné zistenia, konštatovania alebo závery bez špecifikácie jednotlivých dôkazov, z ktorých mali byť tieto vyvedené. Ak povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu (ktoré sa vyporiada i so špecifickými námietkami, v konaní uplatnenými); porušením uvedeného práva účastníka konania na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma aj možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky s jeho dôvodmi) - v rámci využitia prípadných riadnych alebo tiež mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak potom nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá sama osebe nielen dôvod odvolania podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O. s. p., ale zároveň i nevyhnutnosť rozhodnutia spôsobom predpokladaným takýmto ustanovením.

Podľa názoru odvolacieho súdu potom nemôže byť vôbec predmetom akejkoľvek (nieto ešte zmysluplnej) diskusie fakt, že práve opísanou vadou bol postihnutý i napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa z prejednávanej veci. V tomto konkrétnom prípade sa tak inak stalo aj pre kumuláciu takejto vady s ďalšou, ktorou bolo to, že súd prvého stupňa v dôsledku nie celkom úplného a preto tiež nesprávneho právneho posúdenia ním veci sa na jednej strane v skutočnosti vyhol korektnému zodpovedaniu otázky, či žalobcovia naozaj môžu mať naliehavý právny záujem na požadovanom určení, popri tom však ani skutkový stav tu nebol zistený v takej miere, ktorú by šlo považovať za postačujúcu pre tie závery, ktoré napokon boli urobené súčasťou odôvodnenia rozsudku.

V predmetnej veci totiž otázka aktívnej vecnej legitímácie žalobcov (pre ktorej súdom prvého stupňa tvrdený nedostatok bola žaloba zamietnutá) a otázka naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení mali charakter spojených nádob. To, že žalobcovia neuzavreli spornú Zmluvu nemusí nevyhnutne znamenať, že nie sú aktívne vecne legitímovaní na podanie žaloby o určenie jej neplatnosti, pokiaľ na takomto určení majú naliehavý právny záujem.

Podľa § 80 písm. c/ O. s. p. návrhom na začatie konania (v tzv. sporovom konaní žalobou, v tejto súv. por. tiež ust. § 79 ods. 1 vety poslednej a § 90 O. s. p. - pozn. odvolacieho súdu) možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

Naliehavý právny záujem na požadovanom určení (podľa § 80 písm. c/ O. s. p.) je základným procesným predpokladom každej určovacej žaloby (s výnimkou určení s prezumovaným, teda predpokladaným naliehavým právnym záujmom, o aký prípad však v prejednávanej veci nejde). Bez existencie takéhoto predpokladu je vylúčené zaobranie sa žalobou, trpiacou nedostatkom naliehavého právneho záujmu

na požadovanom určení, vecne. Uvedené znamená, že v konaní o určenie existencie či neexistencie práva alebo právneho vzťahu je vyriešenie si otázky existencie naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení prvou povinnosťou súdu, pretože len kladná odpoveď na takúto otázku poskytuje priestor pre ďalšie konanie vo veci samej (teda najmä dokazovanie zamerané na vecnú podstatu problému), kým naopak odpoveď záporná (rozumej záver o neexistencii naliehavého právneho záujmu) má viesť k bezodkladnému zamietnutiu žaloby (nielen z dôvodu čo najväčšej hospodárnosti konania, ale spravidla i pre naznačenie cesty k ochrane práv účastníkov procesne prípustným spôsobom - ktorým je spravidla buď iné než požadované určenie alebo naopak plnenie, pokiaľ takáto cesta pravda vôbec existuje).

Určovacie žaloby všeobecne majú podľa teórie procesného práva aj relevantných záverov rozhodovacej praxe súdov v oblasti, o ktorej je reč, opodstatnenie tam, kde je ešte len stav ohrozenia práva a nie už jeho porušenia (nakoľko určovacia žaloba má charakter prostriedku preventívnej ochrany práva a naopak nápravu stavu vzniknutého porušením práva je už zásadne spôsobilá zjednať len žaloba na plnenie, teda žaloba podľa § 80 písm. b/ O. s. p.). Okrem toho tu však musí byť stav právnej neistoty žalobcu, ktorý má určovacia žaloba odstrániť, pričom naliehavosť právneho záujmu na požadovanom určení tkvie v tom, že práve toto určenie (nie teda žiadne iné) vyrieši všetky sporné právne otázky medzi účastníkmi a vytvorí tak aj pevný právny podklad pre ich budúce právne vzťahy (čiže najmä vytvorí prekážku pre prípadné ďalšie určenia a podľa možnosti predíde aj sporom o plnenia). Práve z toho však plynie, že naliehavý právny záujem nemôže byť daný tam, kde právna otázka majúca sa vyriešiť v konaní o určenie má len povahu otázky predbežnej či čiastkovej vo vzťahu k inej právnej otázke, ktorá sa môže sama stať predmetom určovacej žaloby. Z takejto filozofie inak evidentne vychádza aj rozhodná úprava procesného práva (citovaná i súdom prvého stupňa, týmto však uspokojivo nevyložená), pokiaľ priamo ani nepredpokladá žaloby o neplatnosť právnych úkonov (pri zjavnom uvedomovaní si len predbežného významu otázok platnosti či neplatnosti právnych úkonov pre otázky existencie či neexistencie práv alebo právnych vzťahov).

Z obsahu spisu vyplýva, že práve uvedeným sa súd prvého stupňa neriadil.

Odvolačiemu súdu tak neostávalo iné, než v záujme riadneho vyporiadania sa s problémom urobeným predmetom konania a i prinavrátania účastníkom konania práva na objektívne presvedčivé zdôvodnenie spôsobu rozhodnutia v prvom stupni napadnutý rozsudok (ako celok) podľa § 221 ods. 1 písm. f/ a čiastočne i h/ O. s. p. zrušiť a podľa odseku 2 rovnakého paragrafu i zákona vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Povinnosťou súdu prvého stupňa tak bude v ďalšom konaní sa riadiť názorom odvolacieho súdu, ktorým je podľa § 226 O. s. p. viazaný, v potrebnom rozsahu doplniť dokazovanie, podľa § 132 O. s. p. náležite zhodnotiť výsledky celého konania a až potom opätovne rozhodnúť o veci aj o trovách konania (vrátane trov tohto odvolacieho konania - tu por. i § 224 ods. 3 O. s. p.), to všetko so samozrejým vypravením nového rozhodnutia odôvodnením súladným s ust. § 157 ods. 2 O. s. p..

K prijatiu tohto uznesenia došlo pomerom hlasov 3 : 0, čiže jednomyseľne (čl. I § 3 ods. 9 posledná veta zákona č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení).

Poučenie:

Toto uznesenie nemožno napadnúť odvolaním.